TIESAS SPRIEDUMS (virspalāta)

2011. gada 6. septembrī*

Lieta C-108/10

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam, ko *Tribunale di Venezia* (Itālija) iesniedza ar lēmumu, kas pieņemts 2010. gada 4. janvārī un kas Tiesā reģistrēts 2010. gada 26. februārī, tiesvedībā

Ivana Scattolon

pret

Ministero dell'Istruzione, dell'Università e della Ricerca.

TIESA (virspalāta)

šādā sastāvā: priekšsēdētājs V. Skouris [*V. Skouris*], palātu priekšsēdētāji H. N. Kunja Rodrigess [*J. N. Cunha Rodrigues*], K. Lēnartss [*K. Lenaerts*], Ž. K. Bonišo [*J.-C. Bonichot*], Ž. Ž. Kāzels [*J.-J. Kasel*] un D. Švābi [*D. Šváby*], tiesneši Dž. Arestis [*G. Arestis*], E. Borgs Bartets [*A. Borg Barthet*], M. Ilešičs [*M. Ilešič*] (referents), K. Toadere [*C. Toader*] un M. Safjans [*M. Safjan*],

* Tiesvedības valoda — itāļu.

ģenerāladvokāts Ī. Bots [*Y. Bot*],
sekretāre A. Impellicēri [*A. Impellizzeri*], administratore,

ņemot vērā rakstveida procesu un 2011. gada 1. februāra tiesas sēdi,

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

— I. Skatolonas [*I. Scattolon*] vārdā — N. Dzampjēri [*N. Zampieri*], A. Kampezāns [*A. Campesan*] un V. De Mikēle [*V. De Michele*], *avvocati*,

— Itālijas valdības vārdā — Dž. Palmjēri [*G. Palmieri*], pārstāve, kurai palīdz L. D'Ašija [*L. D'Ascia*], *avvocato dello Stato*,

— Eiropas Komisijas vārdā — K. Katabriga [*C. Cattabriga*] un J. Enegrāns [*J. Enegren*], pārstāvji,

noklausījusies ģenerāladvokāta secinājumus 2011. gada 5. aprīļa tiesas sēdē,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par to, kā interpretēt Padomes 1977. gada 14. februāra Direktīvu 77/187/EEK par dalībvalstu tiesību aktu tuvināšanu attiecībā uz darbinieku tiesību aizsardzību uzņēmumu, uzņēmējsabiedrību vai uzņēmumu

vai uzņēmējsabiedrību daļu īpašnieka maiņas gadījumā (OV L 61, 26. lpp.), Padomes 2001. gada 12. marta Direktīvu 2001/23/EK par dalībvalstu tiesību aktu tuvināšanu attiecībā uz darbinieku tiesību aizsardzību uzņēmumu, uzņēmējsabiedrību vai uzņēmumu vai uzņēmējsabiedrību daļu īpašnieka maiņas gadījumā (OV L 82, 16. lpp.), kā arī vispārējos tiesību principus.

2 Šis lūgums ir iesniegts tiesvedībā starp I. Skatolonu un *Ministero dell'Istruzione, dell'Università et della Ricerca* (Izglītības, universitāšu un pētniecības ministriju, turpmāk tekstā — "*Ministero*") saistībā ar to, ka, I. Skatolonai pārejot darbā *Ministero* štatā, netika ņemts vērā darba stāžs, ko viņa ieguvusi pie tās sākotnējā darba devēja, Skorces [*Scorzè*] pašvaldības.

Atbilstošās tiesību normas

Savienības tiesības

3 Direktīvas 77/187, sākotnējā redakcijā, 1. panta 1. punktā bija paredzēts:

"Šī direktīva ir piemērojama attiecībā uz uzņēmuma, uzņēmējsabiedrības vai uzņēmuma vai uzņēmējsabiedrības daļas īpašumtiesību pāreju citam uzņēmuma vadītājam īpašumtiesību nodošanas vai uzņēmumu apvienošanas dēļ." [Neoficiāls tulkojums]

4 Atbilstoši minētās direktīvas 2. pantam ar "personu, kas nodod īpašumtiesības" bija jāsaprot jebkura fiziska vai juridiska persona, kura tās pašas direktīvas 1. panta 1. punktā norādītās īpašumtiesību nodošanas dēļ zaudē uzņēmuma vadītāja statusu, un ar "īpašumtiesību saņēmēju" — jebkura fiziska vai juridiska persona, kas šādas īpašumtiesību nodošanas dēļ iegūst uzņēmuma vadītāja statusu.

5 Direktīvas 77/187 3. panta 1. un 2. punktā bija noteikts:

"1. Personas, kas nodod īpašumtiesības, tiesības un pienākumi, kuri izriet no darba līguma vai darba attiecībām, kas pastāv īpašumtiesību pārejas dienā 1. panta 1. punkta nozīmē, ar īpašumtiesību nodošanu pāriet īpašumtiesību saņēmējam.

[..]

2. Pēc īpašumtiesību pārejas 1. panta 1. punkta nozīmē īpašumtiesību saņēmējs turpina ievērot tos pašus koplīgumā paredzētos darba nosacījumus, kuri bijuši paredzēti attiecībā uz personu, kas nodod īpašumtiesības, līdz koplīguma izbeigšanas dienai vai termiņa beigām, vai līdz brīdim, kad stājas spēkā cits koplīgums.

Dalībvalstis drīkst ierobežot šādu darba nosacījumu ievērošanas termiņu ar nosacījumu, ka tas nav īsāks par vienu gadu."

6 Direktīvas 77/187 4. pantā bija paredzēts:

"1. Pati uzņēmuma, uzņēmējsabiedrības vai uzņēmuma vai uzņēmējsabiedrības daļas īpašumtiesību nodošana nevar būt pamats atlaišanai, kuru veic persona, kas nodod

īpašumtiesības, vai īpašumtiesību saņēmējs. Šis noteikums nav šķērslis atlaišanai, ko izraisa darbaspēka izmaiņas ekonomisku, tehnisku vai organizatorisku iemeslu dēļ.

[..]

2. Ja darba līgums vai darba attiecības ir izbeigtas tāpēc, ka īpašumtiesību pāreja 1. panta 1. punkta nozīmē izraisa būtiskus darba nosacījumu grozījumus, kas ir nelabvēlīgi darba ņēmējam, tad darba devējs ir atbildīgs par darba līguma vai darba attiecību izbeigšanu."

7 Pēc tam, kad stājās spēkā Padomes 1998. gada 29. jūnija Direktīva 98/50/EK, ar ko groza Direktīvu 77/187 (OV L 201, 88. lpp.), kuras transponēšanai dalībvalstīm noteiktais termiņš beidzās 2001. gada 17. jūlijā, Direktīvas 77/187 1. panta 1. punkts bija izteikts šādā redakcijā:

"a) Šī direktīva attiecas uz jebkuru uzņēmuma, uzņēmējsabiedrības vai uzņēmuma vai uzņēmējsabiedrības daļas īpašumtiesību pāreju citam darba devējam īpašumtiesību nodošanas vai uzņēmumu apvienošanas dēļ;

b) saskaņā ar a) apakšpunktu un citiem šā panta noteikumiem īpašumtiesību nodošana šīs direktīvas nozīmē notiek tad, ja pāriet īpašumtiesības uz ekonomisku vienību, kas saglabā savu identitāti, paredzot organizētu resursu sagrupēšanu ar mērķi turpināt saimniecisko darbību neatkarīgi no tā, vai tā ir pamata vai palīgdarbība;

c) šī direktīva attiecas uz privātiem un valsts uzņēmumiem, kas iesaistīti saimnieciskā darbībā, neatkarīgi no tā, vai tie darbojas nolūkā gūt peļņu. Valsts pārvaldes iestāžu veikta administratīva pārkārtošana vai administratīvo funkciju pārdale starp valsts pārvaldes iestādēm nav īpašumtiesību pāreja šīs direktīvas nozīmē." [Neoficiāls tulkojums]

8 Direktīva 77/187, ar grozījumiem, kas izdarīti ar Direktīvu 98/50, kodificēšanas nolūkā ar Direktīvu 2001/23 ir atcelta.

9 Direktīvas 2001/23 1. panta 1. punkta teksts atbilst 1. panta 1. punkta tekstam Direktīvā 77/187, ar grozījumiem, kas izdarīti ar Direktīvu 98/50. Direktīvā 2001/23 ietvertās jēdzienu "persona, kas nodod īpašumtiesības" un "īpašumtiesību saņēmējs" definīcijas būtībā ir identiskas definīcijām, kuras iekļautas Direktīvas 77/187 2. pantā.

10 Direktīvas 2001/23 3. panta 1. un 3. punkts pamatā atbilst Direktīvas 77/187 3. panta 1. un 2. punktam. Savukārt Direktīvas 2001/23 4. pants atbilst Direktīvas 77/187 4. pantam.

Valsts tiesiskais regulējums

Itālijas Civilkodeksa 2112. pants

11 Itālijā vispirms Direktīvas 77/187 un pēc tam Direktīvas 2001/23 ieviešana tika nodrošināta tostarp ar Itālijas Civilkodeksa 2112. pantu, saskaņā ar kuru "uzņēmuma īpašnieka maiņas gadījumā darba tiesiskās attiecības starp īpašumtiesību saņēmēju un darbinieku turpina pastāvēt, saglabājot darbiniekam visas no tām izrietošās tiesības. [..] Īpašumtiesību saņēmējam ir jāpiemēro [..] koplīgumi, kas bija spēkā īpašumtiesību pārejas dienā, līdz dienai, kad tie zaudē spēku, izņemot, ja šie koplīgumi tiek aizstāti ar citiem koplīgumiem, kas ir piemērojami īpašumtiesību saņēmēja uzņēmumam".

Likuma Nr. 124/99 8. pants un ministriju dekrēti, ar kuriem tas tiek īstenots

12 Līdz 1999. gadam palīdzības pakalpojumi, kādi ir telpu tīrīšana un uzturēšana, kā arī administratīvā palīdzība, Itālijas valsts skolām daļēji tika nodrošināti ar valsts administratīvo, tehnisko darbinieku un palīgdarbinieku (*personale amministrativo, tecnico ed ausiliario*, *ATA*) palīdzību un pārējā daļā tos nodrošināja tādas vietējās iestādes kā pašvaldības. Vietējās iestādes nodrošināja šo uzdevumu veikšanu vai nu ar savu administratīvo un tehnisko darbinieku, kā arī palīgdarbinieku palīdzību (turpmāk tekstā — "vietējo iestāžu *ATA* darbinieki"), vai arī noslēdzot līgumus ar privātiem uzņēmumiem.

13 Vietējo iestāžu *ATA* darbinieku atalgojums tika maksāts saskaņā ar nosacījumiem, kas paredzēti Valsts darba koplīgumā reģionu un vietējo pašvaldību sektoram (*Contratto collettivo nazionale di Lavoro — Regioni Autonomie locali*, turpmāk tekstā — "vietējo iestāžu darbinieku *CCNL*"). Turpretī valsts skolās nodarbinātajiem valsts *ATA* darbiniekiem atalgojums tika maksāts atbilstoši nosacījumiem, kas paredzēti Skolu sektora valsts darba koplīgumā (*Contratto collettivo nazionale di Lavoro della Scuola*, turpmāk tekstā — "skolu *CCNL*").

14 1999. gada 3. maija Likumā Nr. 124, ar ko pieņem neatliekamus pasākumus skolu darbinieku jomā (*legge n. 124 — disposizioni urgenti in materia di personale scolastico*; 1999. gada 10. maija *GURI* Nr. 107, 4. lpp.; turpmāk tekstā — "Likums Nr. 124/99"), bija paredzēts, ka sākot ar 2000. gada 1. janvāri valsts skolās nodarbinātie vietējo iestāžu *ATA* darbinieki kļūst par valsts *ATA* darbiniekiem.

15 Šajā ziņā Likuma Nr. 124/99 8. panta 1. un 2. punktā ir paredzēts:

"1. [..] valsts iestāžu un skolu *ATA* darbiniekus apmaksā valsts. Noteikumi, kuros paredzēts, ka šos darbiniekus nodrošina pašvaldības vai provinces, ir atcelti.

2. Šī panta 1. punktā norādītie vietējo iestāžu darbinieki, kuri šī likuma spēkā stāšanās brīdī strādā valsts izglītības iestādēs, kļūst par valsts *ATA* darbiniekiem ar noteiktām pakāpēm un darba aprakstiem, lai veiktu attiecīgajā aprakstā minētos uzdevumus. Darbinieki, kuru kvalifikācijai un darba aprakstam nav atbilstības valsts *ATA* darbinieku sastāvā, var izvēlēties par labu viņu izcelsmes pašvaldībai trīs mēnešu laikā pēc šī likuma stāšanās spēkā. No juridiskā un finansiālā viedokļa šiem darbiniekiem tiek atzīts viņu izcelsmes pašvaldībā gūtais darba stāžs, kā arī tiesības sākotnēji saglabāt darba izpildes vietu, ja ir pieejama darbavieta."

16 Likums Nr. 124/99 tika ieviests ar 1999. gada 23. jūlija dekrētu par *ATA* darbinieku pāreju no darba vietējās iestādēs uz darbu valsts iestādē Likuma Nr. 124/99 8. panta nozīmē (*decreto trasferimento del personale ATA dagli enti locali allo Stato, ai sensi dell'art. 8 della legge 3 maggio 1999, n. 124*; 2000. gada 21. janvāra *GURI* Nr. 16, 28. lpp.; turpmāk tekstā — "ministrijas 1999. gada 23. jūlija dekrēts"). Šī dekrēta 3. pantā ir noteikts:

"[..]

[..] dekrētā [..] tiks noteikti pievienošanas kritēriji skolu sektorā, lai attieksmi pret attiecīgajiem darbiniekiem pielīdzinātu attieksmei pret darbiniekiem šajā sektorā attiecībā uz atalgojumu, papildu algas elementiem un [darbā] vietējās iestādēs iegūtā darba stāža juridisko un ekonomisko atzīšanu, kā arī tā ietekmi uz plānošanu pēc tam, kad tiks noslēgts jauns koplīgums, par kuru jānotiek sarunām starp [..] *Agenzia per la rappresentanza negoziale delle pubbliche amministrazioni* [Valsts pārvaldes iestāžu

pārstāvniecības aģentūra, turpmāk tekstā — "*ARAN*"] un arodbiedrību organizācijām [..]."

17 Ministrijas 1999. gada 23. jūlija dekrēta 9. pantā ir noteikts:

"Sākot ar 1999. gada 24. maiju valsts aizstās vietējās iestādes līgumos, kurus tās ir noslēgušas un kuri, iespējams, pēc tam tiks atjaunoti, attiecībā uz daļu, kas nodrošina *ATA* darbinieku funkcijas valsts skolām, algotu darbinieku nodarbināšanas vietā. [..] Neskarot nodarbināto trešo personu darbības turpināšanu [..], atbilstoši spēkā esošajām tiesību normām valsts aizstās vietējās iestādes līgumos, kas noslēgti ar uzņēmumiem [..] attiecībā uz *ATA* darbinieku funkcijām, kuras likums uzliek par pienākumu nodrošināt vietējām iestādēm valsts vārdā un valsts vietā. [..]"

18 Ministrijas 1999. gada 23. jūlija dekrēta 3. pantā paredzētais līgums starp *ARAN* un arodbiedrību organizācijām tika parakstīts 2000. gada 20. jūlijā, un tas tika apstiprināts ar ministrijas 2001. gada 5. aprīļa dekrētu par 2000. gada 20. jūlija līguma starp *ARAN* un arodbiedrību organizāciju un konfederāciju pārstāvjiem attiecībā uz iepriekš vietējās iestādēs strādājušo darbinieku, kas pāriet darbā skolu sektorā, pievienošanas kritērijiem (*decreto recepimento dell'accordo ARAN — Rappresentanti delle organizzazioni e confederazioni sindacali in data 20 luglio 2000, sui criteri di inquadramento del personale già dipendente degli enti locali e transitato nel comparto scuola*; 2001. gada 14. jūlija *GURI* Nr. 162, 27. lpp.; turpmāk tekstā — "ministrijas 2001. gada 5. aprīļa dekrēts").

19 Minētajā līgumā ir noteikts:

"*1. pants*

Piemērošanas joma

Šo līgumu sākot ar 2000. gada 1. janvāri piemēro vietējo iestāžu algotajiem darbiniekiem, kas pārcelti darbā "Skolu" sektorā atbilstoši [Likuma Nr. 124/99] 8. pantam un [..] ministrijas 1999. gada 23. jūlija dekrētam [..].

2. pants

Līguma tiesiskais režīms

1. Sākot ar 2000. gada 1. janvāri [vietējo iestāžu darbinieku *CCNL*] vairs nepiemēro darbiniekiem, uz kuriem attiecas šis līgums [..]; sākot ar šo pašu datumu uz šiem darbiniekiem attiecas [skolu *CCNL*], tostarp attiecībā uz visiem papildu algas elementiem, izņemot, ja nākamajos pantos ir noteikts citādi.

[..]

3. pants

Iedalīšana kategorijās un atalgojums

1. Šī līguma 1. pantā minētos darba ņēmējus iedala kategorijās atbilstoši atalgojumu līmeņiem, kas atbilst skolu sektora profesionālajai kvalifikācijai [..], saskaņā ar šādiem nosacījumiem. Šiem darba ņēmējiem [..] tiek maksāta alga, kuras apmērs ir tāds pats vai nedaudz mazāks par to ikgadējo samaksu, kādu tie saņēma līdz 1999. gada 31. decembrim, ieskaitot algu, samaksu par individuālo darba stāžu un iespējamos [pabalstus saskaņā ar vietējo iestāžu darbinieku *CCNL*]. Jebkāda iespējama atšķirība

starp algu, kas maksājama atbilstoši iedalījumam kategorijās, un algu, ko darbinieks, kā iepriekš norādīts, saņēma līdz 1999. gada 31. decembrim, tiek personai izmaksāta individuāli un uzskatīta par tādu, kurai ir piemērojams noteikts termiņš, lai pēc tam varētu noteikt nākamo atalgojuma līmeni. Darbinieki, uz kuriem attiecas šis līgums, saņem īpašu papildu pabalstu par summu, kas ir piemērojama 1999. gada 31. decembrī, ja tā ir lielāka nekā summa, kas tiek maksāta par atbilstošu skolu sektora kvalifikāciju. [..]

[..]

9. pants

Pamatatalgojums un papildu alga

1. Sākot ar 2000. gada 1. janvāri darbiniekiem, uz kuriem attiecas šis līgums, tiek piemēroti visi [skolu *CCNL*] finansiāla rakstura noteikumi atbilstoši nosacījumiem, kas paredzēti minētajā *CCNL*.

2. Sākot ar 2000. gada 1. janvāri darbiniekiem, uz kuriem attiecas šis līgums, tiek piešķirts pagaidu individuālais atalgojums, kas atbilst bruto summām, kas minētas [skolu *CCNL*] pielikumā pievienotajā tabulā [..].

[..]”

20 Šis tiesiskais regulējums bija pamats vairākām prasībām, kuras cēla *ATA* darbinieki, kurus bija skārusi īpašumtiesību pāreja un kuri prasīja pilnā apjomā atzīt vietējās iestādēs iegūto darba stāžu. Šajā ziņā viņi norādīja, ka kritēriju dēļ, kas pieņemti saistībā ar līgumu, kurš apstiprināts ar ministrijas 2001. gada 5. aprīļa dekrētu, pēc iekļaušanas valsts *ATA* darbinieku skaitā uz viņiem tika attiecināta tāda pati kategorija un atalgojums kā valsts *ATA* darbiniekiem ar mazāku darba stāžu. Saskaņā ar viņu argumentāciju atbilstoši Likuma Nr. 124/99 8. pantam katram *ATA* darbiniekam, ko skārusi īpašumtiesību pāreja, ir jāsaglabā vietējās iestādēs iegūtais darba stāžs un tādējādi katram no šiem darbiniekiem sākot ar 2000. gada 1. janvāri ir jāsaņem tāds pats atalgojums, kādu saņem valsts *ATA* darbinieks ar tādu pašu darba stāžu.

21 Saistībā ar šo strīdu 2005. gadā *Corte suprema di cassazione* [Augstākā kasācijas tiesa] pasludināja vairākus spriedumus, kuros tā būtībā pieņēma šo argumentāciju.

Likums Nr. 266/2005

22 Itālijas likumdevējs, apstiprinādams valdības izdotu grozījumu, 2005. gada 23. decembra Likuma Nr. 266/2005 par valsts budžeta vienam un vairākiem gadiem izstrādāšanas noteikumiem (2006. gada finanšu likums) (*legge n. 266/2005 — disposizioni per la formazione del bilancio annuale e pluriennale delle Stato* (*legge finanziaria 2006*); 2005. gada 29. decembra *GURI* Nr. 302 kārtējais pielikums; turpmāk tekstā — "Likums Nr. 266/2005") 1. pantā iekļāva 218. punktu, kas ir izteikts šādā redakcijā:

"[Likuma Nr. 124/99] 8. panta 2. punkts ir jāinterpretē tādā nozīmē, ka vietējo iestāžu darbinieki, kas kļūst par valsts [*ATA*] darbiniekiem, saņem tādu pakāpi un darba aprakstus, kas ir pielīdzināmi ierēdņu amatiem, pamatojoties uz finansiālo apmaksu,

kāda kopumā tika saņemta īpašumtiesību maiņas laikā, un tiem tiek maksāts atalgojums, kas ir tāds pats vai nedaudz mazāks par to ikgadējo samaksu, kuru tie saņēma līdz 1999. gada 31. decembrim, ieskaitot algu, samaksu par individuālo darba stāžu un iespējamos pabalstus, ja tie tika maksāti saskaņā ar [vietējo iestāžu darbinieku *CCNL*], kuri bija spēkā īpašumtiesību maiņas brīdī [brīdī, kad darbiniekus pievienoja valsts pārvaldes darbiniekiem]. Jebkāda iespējama atšķirība starp algas apmēru pēc īpašumtiesību maiņas un ikgadējās algas, kas tika saņemta līdz 1999. gada 31. decembrim, apmēru [..] personai tiek izmaksāta *ad personam* un uzskatīta par tādu, kurai ir piemērojams noteikts termiņš, lai pēc tam varētu noteikt augstāku atalgojuma līmeni. Tas tiek piemērots, ievērojot tiesas spriedumus, kas tikuši pieņemti pirms šī Likuma spēkā stāšanās."

23 Vairākas tiesas vērsās *Corte costituzionale* (Konstitucionālā tiesa) ar jautājumu par Likuma Nr. 266/2005 1. panta 218. punkta atbilstību Itālijas Konstitūcijai, konkrēti — noteikumam par tiesu varas autonomiju, jo šis noteikums ietverot aizliegumu likumdevējam iejaukties vienveidīgas likumu interpretācijas funkcijā, ko veic tikai *Corte suprema di cassazione*.

24 Ar 2007. gada 18. jūnija spriedumu, kā arī turpmākajiem rīkojumiem *Corte costituzionale* lēma, ka ar Likuma Nr. 266/2005 1. panta 218. punktu nav pārkāpti vispārējie tiesību principi, kā bija apgalvots. Tā uzskatīja, ka šī norma nav jauns noteikums salīdzinājumā ar Likuma Nr. 124/99 8. panta 2. punktu un ka tā ļauj sekmēt vietējo iestāžu *ATA* darbinieku kļūšanu par valsts *ATA* darbiniekiem, jo šo darbinieku stāvoklis atšķiras no to darbinieku stāvokļa, kuri īpašumtiesību pārejas brīdī jau bija iekļauti valsts darbinieku sarakstos.

25 2008. gadā *Corte suprema di cassazione* uzdeva *Corte costituzionale* jaunu jautājumu par Likuma Nr. 266/2005 atbilstību konstitūcijai, ņemot vērā 1950. gada 4. novembrī Romā parakstītās Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas (turpmāk tekstā — "ECPAK") 6. pantā paredzēto efektīvas tiesību aizsardzības tiesā principu.

26 Ar 2009. gada 16. novembra spriedumu *Corte costituzionale* lēma, ka ar Likuma Nr. 266/2005 1. panta 218. punktu minētais princips nav pārkāpts. Tā uzskatīja, ka šī norma ir viens no iespējamiem veidiem, kā interpretēt Likuma Nr. 124/99 8. panta 2. punktu un ka tādējādi ar šo normu netiek nelabvēlīgi grozītas iegūtās tiesības.

27 2008. un 2009. gadā vietējo iestāžu *ATA* darbinieki, uz kuriem attiecās pāreja darbā *Ministero* štatā, cēla trīs prasības Eiropas Cilvēktiesību tiesā, kurās tie pārmeta Itālijas Republikai, ka tā, pieņemdama Likuma Nr. 266/2005 1. panta 218. punktu, esot pārkāpusi ECPAK 6. pantu un Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas Papildprotokola 1. pantu. Ar 2011. gada 7. jūnija spriedumu šīs prasības tika apmierinātas (ECT spriedums lietā *Agrati* u.c. pret Itāliju).

Pamata lieta un prejudiciālie jautājumi

28 I. Skatolona, kas kopš 1980. gada 16. maija strādāja Skorces pašvaldībā par apkopēju valsts skolās, līdz 1999. gada 31. decembrim bija viena no vietējo iestāžu *ATA* darbiniekiem.

29 Ar 2000. gada 1. janvāri viņa, piemērojot Likuma Nr. 124/99 8. pantu, tika iekļauta valsts *ATA* darbinieku dienestā.

30 Saskaņā ar ministrijas 2001. gada 5. aprīļa dekrētu I. Skatolonai tika piešķirta algas pakāpe, kas minētajā dienestā atbilst deviņus gadus ilgam darba stāžam.

31 Tā kā I. Skatolonai netika atzīts apmēram 20 gadu ilgais darba stāžs Skorces pašvaldībā un viņa uzskatīja, ka tās atalgojums ir ievērojami samazināts, I. Skatolona ar prasības pieteikumu, kas iesniegts 2005. gada 27. aprīlī, vērsās *Tribunale di Venezia* [Venēcijas tiesā], prasot, lai pilnā apjomā tiktu atzīts viņas darba stāžs un lai viņai tādējādi tiktu piešķirta pakāpe, kas valsts *ATA* darbiniekiem atbilst piecpadsmit līdz divdesmit gadus ilgam darba stāžam.

32 Pēc Likuma Nr. 266/2005 1. panta 218. punkta pieņemšanas *Tribunale di Venezia* apturēja lietas izskatīšanu un nosūtīja *Corte costituzionale* jautājumu par šīs tiesību normas atbilstību it īpaši tiesiskās drošības un efektīvas tiesību aizsardzības tiesā principiem. Ar 2008. gada 9. jūnija rīkojumu pēdējā minētā tiesa, atsaucoties uz savu iepriekš minēto 2007. gada 18. jūnija spriedumu, lēma, ka ar šī 1. panta 218. punktu nav pārkāpti vispārējie tiesību principi, kā ticis apgalvots.

33 Šajos apstākļos *Tribunale di Venezia* nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

"1) Vai [Direktīva 77/187] un/vai [Direktīva 2001/23] vai citi piemērojamie [Savienības] tiesību akti ir interpretējami tādā nozīmē, ka tie ir piemērojami gadījumā, kad personālu, kas sniedz tīrīšanas un uzturēšanas papildpakalpojumus valsts [skolu ēkās], no vietējām iestādēm (pašvaldības vai provinces) pārceļ uz darbu

valsts iestādē, ja īpašumtiesību nodošanas rezultātā [tiek] nodoti ne tikai pienākumi, kas tiek veikti saistībā ar attiecīgajām darbībām, un tiesiskās attiecības ar visu attiecīgo (uzkopšanas) personālu, bet arī ar privātuzņēmumiem noslēgtie publiskā iepirkuma līgumi par attiecīgo pakalpojumu sniegšanu?

2) Vai saskaņā ar [Direktīvas 77/187] 3. panta 1. punkta pirmo daļu (kas kopā ar [Direktīvu 98/50] ir iekļauta [Direktīvā 2001/23]) darba tiesisko attiecību turpinātība ir jāinterpretē tādā nozīmē, ka samaksa, kas ir jāmaksā īpašumtiesību saņēmējam, ir saistīta ar darba stāžu, kur[š] attiecībā uz personālu, kuru tas pārņēm[is], ir jāņem vērā pilnā [apjomā], tostarp stāžu, kas ir iegūts, strādājot pie personas, kura [veikusi] īpašumtiesību nodošanu?

3) Vai [Direktīvas 77/187] 3. pants un/vai [Direktīva 98/50 un Direktīva 2001/23] ir jāinterpretē tādā nozīmē, ka darbinieku tiesības, kas tiek nodotas īpašumtiesību saņēmējam, [ietver] arī priekšrocības, kuras darbinieks bija ieguvis, strādājot pie personas, kas nodev[usi] īpašumtiesības, piemēram, darba stāžu, ja no tā rodas finansiāla rakstura priekšrocības saskaņā ar koplīgumiem, kuri ir saistoši īpašumtiesību saņēmēja[i] [sabiedrībai]?

4) Vai tādi spēkā esošie [Savienības] tiesību vispārējie principi kā tiesiskās drošības princips, tiesiskās paļāvības aizsardzības princips, pušu procesuālo tiesību vienlīdzības princips, efektīvas tiesību aizsardzības tiesā princips un tiesīb[u] uz lietas izskatīšanu neatkarīgā tiesā [princips], un vispārīgāk — tiesīb[u] uz taisnīgu lietas izskatīšanu [princips], kas ir [garantēti] [LES 6. pantā] [kopsakarā] ar [ECPAK] 6. pantu un Eiropas Savienības Pamattiesību hartas — kas pasludināta 2000. gada 7. decembrī Nicā, ar pielāgojumiem, kuri izdarīti ar Lisabonas Līgumu, — 46. un 47. pantu un 52. panta 3. punktu, ir jāinterpretē tādā nozīmē, ka tie liedz Itālijas valstij pēc samērā ilga laika posma (pieciem gadiem) pieņemt tādu īpašu interpretējošu tiesību normu, kas nav saderīga ar tā tiesību akta formulējumu, kur[š] [ar to tiek] interpretē[ts], un ir pretēja pastāvīgajai un konsolidētajai [tās tiesas] interpretācijai [kuras funkcija ir garantēt vienveidīgu likumu interpretāciju], un kas turklāt ir būtiska, pieņemot nolēmumu [lietās], kurās pati Itālijas valsts ir lietas dalībniece?"

Tiesvedība Tiesā

34 Ar 2011. gada 9. jūnija vēstuli prasītāja pamata lietā, ņemot vērā iepriekš minēto spriedumu lietā *Agrati* u.c. pret Itāliju, lūdza atkārtoti sākt mutvārdu procesu.

35 Šajā ziņā ir jāatgādina, ka saskaņā ar pastāvīgo Tiesas judikatūru Tiesa pēc savas ierosmes vai pēc ģenerāladvokāta ieteikuma, vai arī pēc lietas dalībnieku lūguma var izdot rīkojumu par atkārtotu mutvārdu procesa sākšanu atbilstoši tās Reglamenta 61. pantam, ja tā uzskata, ka tai nav pietiekami skaidri lietas apstākļi vai ka lieta ir jāizskata, ņemot vērā argumentu, ko lietas dalībnieki nav apsprieduši (it īpaši skat. 2004. gada 14. decembra spriedumu lietā C-210/03 *Swedish Match*, Krājums, I-11893. lpp., 25. punkts; 2008. gada 26. jūnija spriedumu lietā C-284/06 *Burda*, Krājums, I-4571. lpp., 37. punkts, un 2011. gada 17. marta spriedumu lietā C-221/09 *AJD Tuna*, Krājums, I-1655. lpp., 36. punkts).

36 Šajā gadījumā Tiesa uzskata, ka tai ir visa nepieciešamā informācija, lai izskatītu šo lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu, un ka šis lūgums nav jāizskata, pamatojoties uz argumentu, ko lietas dalībnieki vēl nav Tiesā apsprieduši.

37 Tādējādi nav jāapmierina nedz prasītājas pamata lietā lūgums rīkot jaunu tiesas sēdi, nedz arī tās pakārtoti iesniegtais lūgums atļaut tai iesniegt papildu rakstveida apsvērumus.

Par prejudiciālajiem jautājumiem

Par pirmo jautājumu

38 Ar pirmo jautājumu iesniedzējtiesa būtībā vaicā, vai tas, ka dalībvalstī viena valsts iestāde pārņem darbiniekus, kurus nodarbinājusi cita valsts iestāde un kuru uzdevums ir sniegt skolām papildpakalpojumus, atbilst "uzņēmuma īpašumtiesību pārejai" Savienības tiesiskā regulējuma attiecībā uz darba ņēmēju tiesību aizsardzību izpratnē.

39 Tā kā uz šī tiesiskā regulējuma piemērošanu var atsaukties tikai personas, kuras attiecīgajā dalībvalstī ir aizsargātas kā darba ņēmēji atbilstoši valsts tiesību aktiem darba tiesību jomā (it īpaši skat. 1998. gada 10. decembra spriedumu apvienotajās lietās C-173/96 un C-247/96 *Hidalgo* u.c., *Recueil*, I-8237. lpp., 24. punkts, kā arī 2000. gada 14. septembra spriedumu lietā C-343/98 *Collino* un *Chiappero*, *Recueil*, I-6659. lpp., 36. punkts), uzreiz ir jānorāda, ka saskaņā ar iesniedzējtiesas konstatējumiem, kurus Itālijas valdība neapstrīd, *ATA* darbiniekiem, kas nodarbināti valsts skolās Itālijā, ir šāda aizsardzība. No tā izriet, ka prasītājai pamata lietā var piemērot Savienības tiesisko regulējumu attiecībā uz darba ņēmēju tiesību aizsardzību, ja vien ir izpildīti šajā tiesiskajā regulējumā īpaši uzskaitītie piemērojamības nosacījumi.

40 Iesākumā arī jākonstatē, ka minēto darbinieku pārņemšana ir notikusi 2000. gada 1. janvārī, proti, pirms beidzās termiņš, kas dalībvalstīm bija noteikts Direktīvas 98/50 transponēšanai, un pirms Direktīvas 2001/23 pieņemšanas. No tā izriet, ka iesniedzējtiesas uzdotais jautājums ir jāizskata saistībā ar Direktīvu 77/187 tās sākotnējā redakcijā (pēc analoģijas skat. 2003. gada 20. novembra spriedumu lietā C-340/01 *Abler* u.c., *Recueil*, I-14023. lpp., 5. punkts, kā arī 2006. gada 9. marta spriedumu lietā C-499/04 *Werhof*, Krājums, I-2397. lpp., 15. un 16. punkts).

41 Atbilstoši Direktīvas 77/187 1. panta 1. punktam, minētajā redakcijā, šī direktīva bija piemērojama "attiecībā uz uzņēmuma, uzņēmējsabiedrības vai uzņēmuma vai uzņēmējsabiedrības daļas īpašumtiesību pāreju citam uzņēmuma vadītājam īpašumtiesību nodošanas vai uzņēmumu apvienošanas dēļ". Tātad ir jāpārbauda, vai tas, ka dalībvalstī viena valsts iestāde pārņem darbinieku, kuru nodarbinājusi cita valsts iestāde un kura uzdevums ir veikt tādas darbības, kādas aplūkotas pamata lietā, var atbilst visiem šajā tiesību normā minētajiem elementiem.

Par "uzņēmuma" Direktīvas 77/187 izpratnē esamību

42 Ar jēdzienu "uzņēmums" Direktīvas 77/187 1. panta 1. punkta izpratnē tiek saprasta jebkura stabila ekonomiska vienība neatkarīgi no tās tiesiskā statusa un finansējuma veida. Šādu vienību veido ikviena organizēta personu un resursu grupa, kas ļauj veikt saimniecisku darbību tās mērķu sasniegšanai un kas ir pietiekami strukturēta un patstāvīga (1998. gada 10. decembra spriedums apvienotajās lietās C-127/96, C-229/96 un C-74/97 *Hernández Vidal* u.c., *Recueil*, I-8179. lpp., 26. un 27. punkts; 2000. gada 26. septembra spriedums lietā C-175/99 *Mayeur*, *Recueil*, I-7755. lpp., 32. punkts, kā arī iepriekš minētais spriedums lietā *Abler* u.c., 30. punkts; attiecībā uz Direktīvas 2001/23 1. panta 1. punktu skat. arī 2007. gada 13. septembra spriedumu lietā C-458/05 *Jouini* u.c., Krājums, I-7301. lpp., 31. punkts, kā arī 2010. gada 29. jūlija spriedumu lietā C-151/09 *UGT-FSP*, Krājums, I-7591. lpp., 26. punkts).

43 Ar jēdzienu "saimnieciskā darbība", kas ietverts iepriekšējā punktā atgādinātajā definīcijā, tiek saprastas jebkādas darbības, kuras saistītas ar preču vai pakalpojumu piedāvāšanu attiecīgajā tirgū (2001. gada 25. oktobra spriedums lietā C-475/99 *Ambulanz Glöckner*, *Recueil*, I-8089. lpp., 19. punkts; 2002. gada 24. oktobra spriedums lietā C-82/01 P *Aéroports de Paris*/Komisija, *Recueil*, I-9297. lpp., 79. punkts, kā arī 2006. gada 10. janvāra spriedums lietā C-222/04 *Cassa di Risparmio di Firenze* u.c., Krājums, I-289. lpp., 108. punkts).

44 Principā darbības, kas saistītas ar publiskās varas pilnvaru īstenošanu, netiek kvalificētas kā saimnieciskā darbība (it īpaši skat. 2008. gada 1. jūlija spriedumu lietā C-49/07 *MOTOE*, Krājums, I-4863. lpp., 24. punkts un tajā minētā judikatūra, kā arī attiecībā uz Direktīvu 77/187 — 1996. gada 15. oktobra spriedumu lietā C-298/94 *Henke*, *Recueil*, I-4989. lpp., 17. punkts). Savukārt kā saimnieciskā darbība tiek kvalificēti pakalpojumi, kas — lai gan nav saistīti ar publiskās varas pilnvaru īstenošanu — tiek nodrošināti sabiedriskās interesēs un bez peļņas gūšanas nolūka un kas konkurē ar tādu uzņēmēju piedāvājumiem, kam ir peļņas gūšanas nolūks (šajā ziņā skat. 1991. gada 23. aprīļa spriedumu lietā C-41/90 *Höfner* un *Elser*, *Recueil*, I-1979. lpp., 22. punkts; kā arī iepriekš minētos spriedumus lietā *Aéroports de Paris*/Komisija, 82. punkts, un lietā *Cassa di Risparmio di Firenze* u.c., 122. un 123. punkts).

45 Šajā gadījumā, kā izriet no Likuma Nr. 124/99 8. panta, darba ņēmēju grupu, kurus pārņēma valsts, veido valsts skolās nodarbinātie vietējo iestāžu *ATA* darbinieki. No lietas materiāliem arī ir secināms, ka šo darbinieku veiktās darbības ir tādu papildpakalpojumu nodrošināšana, kuri skolām ir nepieciešami, lai optimālos apstākļos veiktu savu izglītošanas uzdevumu. Šie pakalpojumi it īpaši ir saistīti ar telpu tīrīšanu un uzturēšanu, kā arī administratīvās palīdzības uzdevumiem.

46 Turklāt no iesniedzējtiesas sniegtajām norādēm par faktiem, kā arī ministrijas 1999. gada 23. jūlija dekrēta 9. panta izriet, ka minētie pakalpojumi atsevišķos gadījumos tiek uzticēti privātiem saimnieciskās darbības subjektiem, izmantojot apakšuzņēmuma līgumus. Starp citu, ir zināms, ka šie pakalpojumi nav saistīti ar publiskās varas pilnvaru īstenošanu.

47 Tādējādi šķiet, ka pamata lietā aplūkotajām darbībām, ko veic darba ņēmēji, uz kuriem attiecas īpašumtiesību pāreja, ir saimniecisks raksturs iepriekš norādītās judikatūras izpratnē un tām ir savs mērķis, ko veido skolu tehniskā un administratīvā pārraudzība. Starp citu, ir zināms, ka *ATA* darbinieki ir tikuši uzskatīti par organizētu darbinieku kopumu.

48 Tāpat, ņemot vērā šī sprieduma 42. punktā atgādināto judikatūru un Itālijas valdības rakstveida apsvērumus, ir jāpārbauda, pirmkārt, vai par to, ka attiecīgie darbinieki tiek kvalificēti kā "uzņēmums", rodas šaubas tāpēc, ka nav aktīvu, otrkārt, vai šī darba ņēmēju grupa ir pietiekami patstāvīga, lai to kvalificētu kā "ekonomisku vienību" un tātad kā uzņēmumu, un, treškārt, vai faktam, ka minētie darba ņēmēji ietilpst valsts pārvaldē, ir kāda ietekme.

49 Pirmkārt, attiecībā uz aktīvu neesamību Tiesa ir atkārtoti uzskatījusi, ka atsevišķās nozarēs darbība galvenokārt ir balstīta uz darbaspēku. Šajos apstākļos organizēts darba ņēmēju kopums, neraugoties uz to, ka tam nav ievērojamu materiālu vai nemateriālu aktīvu, var būt ekonomiska vienība Direktīvas 77/187 izpratnē (attiecībā uz tīrīšanas pakalpojumiem it īpaši skat. iepriekš minētos spriedumus apvienotajās lietās *Hernández Vidal* u.c., 27. punkts, kā arī apvienotajās lietās *Hidalgo* u.c., 26. punkts; attiecībā uz Direktīvu 2001/23 skat. arī 2011. gada 20. janvāra spriedumu lietā C-463/09 *CLECE*, Krājums, I-95. lpp., 39. punkts).

50 Šī judikatūra ir attiecināma uz pamata lietā aplūkoto situāciju, jo nevienai no attiecīgās darba ņēmēju grupas veiktajām darbībām, šķiet, nav nepieciešams, lai būtu pieejami ievērojami aktīvi. Tātad nevar nepieļaut darba ņēmēju grupas kvalificēšanu par ekonomisku vienību tādēļ, ka šai grupai nav citu materiālu vai nemateriālu aktīvu kā vien minētie darbinieki.

51 Otrkārt, attiecībā uz jautājumu par to, vai darba ņēmēju grupa, kāda tiek aplūkota pamata lietā, ir pietiekami patstāvīga, ir jāatgādina, ka saistībā ar Savienības tiesisko regulējumu darba ņēmēju tiesību aizsardzības jomā patstāvības jēdziens attiecas uz pilnvarām, kas ir piešķirtas attiecīgās darba ņēmēju grupas atbildīgajām personām, lai relatīvi brīvi un neatkarīgi organizētu darbu šajā grupā, un, konkrētāk, pilnvarām izdot instrukcijas un uzdot darbus pakļautajiem darbiniekiem, kuri ietilpst attiecīgajā grupā, un tas notiek bez tiešas citu darba devēja organizācijas struktūru iejaukšanās

(šajā ziņā skat. iepriekš minēto spriedumu lietā *UGT-FSP*, 42. un 43. punkts). Lai gan pietiekami patstāvīgas vienības esamību, protams, nemaina apstāklis, ka darba devējs uzliek minētajai darba ņēmēju grupai precīzas saistības un tātad ļoti ietekmē tās darbības, šai grupai tomēr ir jābūt zināmai brīvībai tās uzdevumu organizēšanā un izpildē (šajā ziņā skat. iepriekš minēto spriedumu apvienotajās lietās *Hidalgo* u.c., 27. punkts).

52 Šajā gadījumā šķiet — tas jāpārbauda iesniedzējtiesai —, ka skolās nodarbinātie vietējo iestāžu *ATA* darbinieki vietējo iestāžu administrācijā veidoja vienību, kas relatīvi brīvi un neatkarīgi varēja organizēt un pildīt savus uzdevumus, konkrēti, tādējādi, ka minēto *ATA* darbinieku pārstāvji, kuri bija atbildīgi par koordinēšanu un vadību, sniedza instrukcijas.

53 Treškārt un visbeidzot, attiecībā uz faktu, ka pārņemtie darbinieki un to darbība ir iekļauti valsts pārvaldē, ir jāatgādina, ka šis apstāklis vien nevarētu atbrīvot minēto vienību no Direktīvas 77/187 piemērošanas (šajā ziņā skat. iepriekš minēto spriedumu lietā *Collino* un *Chiappero*, 33. un 35. punkts). Pretējs secinājums neatbilstu šī sprieduma 42. punktā minētajai judikatūrai, saskaņā ar kuru ikviena pietiekami strukturēta un patstāvīga organizēta personu un resursu grupa, kas ļauj veikt saimniecisku darbību tās mērķu sasniegšanai, ir "uzņēmums" Direktīvas 77/187 1. panta 1. punkta izpratnē neatkarīgi no tās tiesiskā statusa un finansējuma veida.

54 Lai gan, kā uzsvērusi Itālijas valdība, Tiesa patiešām ir izslēgusi "valsts pārvaldes struktūru reorganizāciju" un "pārvaldes pilnvaru nodošanu starp valsts pārvaldes iestādēm" no Direktīvas 77/187 piemērošanas jomas un pēc tam šīs direktīvas — redakcijā, kas izriet no Direktīvas 98/50, — 1. panta 1. punktā, kā arī Direktīvas 2001/23 1. panta

1. punktā ir noteikts izņēmums, tomēr, kā Tiesa jau ir norādījusi un kā ģenerāladvokāts ir atgādinājis secinājumu 46.–51. punktā, šīs frāzes piemērošanas jomā ietilpst vienīgi gadījumi, kad īpašumtiesību pāreja attiecas uz darbībām, kas saistītas ar publiskās varas īstenošanu (iepriekš minētais spriedums lietā *Collino* un *Chiappero*, 31. un 32. punkts un tajos minētā judikatūra).

55 No lietas materiāliem patiešām izriet, — tas, ka *Ministero* pārņēma vietējo iestāžu *ATA* darbiniekus, iekļāvās Itālijas valsts pārvaldes reorganizācijā. Tomēr — nebūt nenospriežot, ka jebkura īpašumtiesību pāreja, kas saistīta ar vai kas iekļaujas valsts pārvaldes reorganizācijā, būtu jāizslēdz no Direktīvas 77/187 piemērošanas jomas, — Itālijas valdības norādītajā judikatūrā Tiesa tikai ir precizējusi, ka valsts pārvaldes struktūru reorganizācija un pārvaldes pilnvaru nodošana starp valsts pārvaldes iestādēm vien kā tāda nav uzņēmuma pāreja minētās direktīvas izpratnē (skat. iepriekš minētos spriedumus lietā *Henke*, 14. punkts; lietā *Collino* un *Chiappero*, 31. punkts, kā arī lietā *Mayeur*, 33. punkts).

56 Tiesa it īpaši ir uzskatījusi, ka vairāku pašvaldību grupas izveide un tas, ka šī grupa pārņem atsevišķas tajā ietilpstošo pašvaldību pilnvaras, ir publiskās varas īstenošanas pārveide un tādējādi Direktīva 77/187 uz to nevarētu attiekties (skat. iepriekš minēto spriedumu lietā *Henke*, 16. un 17. punkts), citos gadījumos nospriežot, ka uz darbinieku, kuri veic saimnieciskas darbības valsts pārvaldē, pārņemšanu šī direktīva attiecas (it īpaši skat. iepriekš minētos spriedumus apvienotajās lietās *Hidalgo* u.c., 24. punkts, kā arī lietā *Collino* un *Chiappero*, 32. punkts).

57 Nebūtu nekāda pamata izvērst šo judikatūru tādējādi, ka uz publiskajā sektorā nodarbinātajām personām, kuras kā darba ņēmēji tiek aizsargātas saskaņā ar valsts tiesībām un kuras valsts pārvaldē pārņem jauns darba devējs, Direktīvas 77/187 sniegtā

aizsardzība nevarētu attiekties tādēļ vien, ka šī pārņemšana iekļaujas minētās [valsts] pārvaldes reorganizācijā.

58 Šajā ziņā ir jāuzskata, ka, ja tiktu pieņemta šāda interpretācija, tad jebkura īpašumtiesību pāreja, ko attiecīgā valsts iestāde attiecinātu uz šādiem darba ņēmējiem, varētu tikt atbrīvota no Direktīvas 77/187 piemērošanas jomas, atsaucoties vienkārši uz to, ka īpašumtiesību pāreja ietilpst personāla pārveidē. Tādējādi svarīgām tādu darba ņēmēju kategorijām, kuri veic saimnieciskas darbības Tiesas judikatūras izpratnē, iespējams, tiktu liegta šajā direktīvā paredzētā aizsardzība. Šis iznākums diez vai būtu savienojams gan ar tās 2. panta formulējumu, saskaņā ar kuru persona, kas nodod īpašumtiesības, un īpašumtiesību saņēmējs var būt jebkura fiziska vai juridiska persona, kam ir darba devēja statuss, gan arī ar nepieciešamību, ņemot vērā minētajā direktīvā izvirzīto sociālās aizsardzības mērķi, šauri interpretēt izņēmumus tās piemērošanā (attiecībā uz Direktīvu 2001/23 skat. 2009. gada 11. jūnija spriedumu lietā C-561/07 Komisija/Itālija, Krājums, I-4959. lpp., 30. punkts un tajā minētā judikatūra).

59 Visbeidzot ir jāuzsver, ka Direktīvā 77/187 paredzēto normu piemērošana tādās situācijās, kāda ir pamata lietā, neietekmē dalībvalstu pilnvaras racionalizēt savu valsts pārvaldi. Šīs direktīvas piemērojamība tikai novērš to, ka pārņemtie darba ņēmēji pašas īpašumtiesību pārejas dēļ varētu nonākt nelabvēlīgākā stāvoklī par stāvokli, kādā tie bijuši pirms īpašumtiesību pārejas. Kā Tiesa ir vairākkārt nospriedusi un kā, starp citu, izriet no Direktīvas 77/187 4. panta, šī piemērojamība neliedz dalībvalstīm iespēju atļaut darba devējiem grozīt darba tiesiskās attiecības, padarot tās mazāk labvēlīgas, it īpaši attiecībā uz aizsardzību pret atlaišanu un atalgojuma noteikumiem. Minētajā direktīvā vienīgi ir aizliegts šos grozījumus veikt saistībā ar īpašumtiesību pāreju un tās dēļ (šajā ziņā it īpaši skat. 1988. gada 10. februāra spriedumu lietā 324/86 *Foreningen af Arbejdsledere i Danmark*, tā sauktajā "Daddy's Dance Hall" lietā, *Recueil*, 739. lpp., 17. punkts; 1992. gada 12. novembra spriedumu lietā C-209/91 *Watson Rask* un *Christensen*, *Recueil*, I-5755. lpp., 28. punkts, kā arī iepriekš minēto spriedumu lietā *Collino* un *Chiappero*, 52. punkts).

Par "īpašumtiesību pārejas" "īpašumtiesību nodošanas vai uzņēmumu apvienošanas dēļ" esamību Direktīvas 77/187 izpratnē

60 Lai noteiktu, vai pastāv uzņēmuma "īpašumtiesību pāreja" Direktīvas 77/187 1. panta 1. punkta izpratnē, izšķirošais kritērijs ir tas, vai attiecīgā vienība pēc tam, kad to pārņēmis jaunais darba devējs, saglabā savu identitāti (it īpaši skat. 1986. gada 18. marta spriedumu lietā 24/85 *Spijkers*, *Recueil*, 1119. lpp., 11. un 12. punkts, kā arī iepriekš minēto spriedumu lietā *UGT-FSP*, 22. punkts).

61 Ja šī vienība darbojas bez ievērojamiem aktīviem, tad tās identitātes saglabāšana pēc darījuma, kura priekšmets tā ir, nevarētu būt atkarīga no šādu aktīvu nodošanas (iepriekš minētie spriedumi apvienotajās lietās *Hernández Vidal* u.c., 31. punkts; apvienotajās lietās *Hidalgo* u.c., 31. punkts, kā arī lietā *UGT-FSP*, 28. punkts).

62 Šajā gadījumā, kam, kā konstatēts šī sprieduma 50. punktā, ir nozīme saistībā ar pamata lietu, attiecīgā darba ņēmēju grupa saglabā savu identitāti, ja jaunais darba devējs darbības turpina un pārņem skaita un kompetences ziņā būtisku minēto darba ņēmēju daļu (skat. iepriekš minētos spriedumus apvienotajās lietās *Hernández Vidal* u.c., 32. punkts, kā arī lietā *UGT-FSP*, 29. punkts).

63 Attiecībā uz frāzi "īpašumtiesību nodošanas vai uzņēmumu apvienošanas dēļ", kas arī ir ietverta Direktīvas 77/187 1. panta 1. punktā, ir jāatgādina, ka gan atšķirību starp šīs direktīvas valodu versijām dēļ, gan dažādības dēļ, kāda ir valsts tiesību aktos saistībā ar tajos norādītajiem jēdzieniem, Tiesa, lai sasniegtu šīs direktīvas mērķi aizsargāt darba ņēmējus uzņēmuma vadītāja maiņas gadījumā, šo frāzi ir interpretējusi pietiekami elastīgi (1992. gada 19. maija spriedums lietā C-29/91 *Redmond Stichting*, *Recueil*, I-3189. lpp., 10. un 11. punkts; 1996. gada 7. marta spriedums apvienotajās lietās C-171/94 un C-172/94 *Merckx* un *Neuhuys*, *Recueil*, I-1253. lpp., 28. punkts, kā arī iepriekš minētais spriedums lietā *Jouini* u.c., 24. punkts). Tādējādi tā ir nospriedusi, — fakts, ka īpašumtiesību pāreja izriet no valsts varas subjektu vienpusējiem lēmumiem,

nevis no vienotās gribas, nevar izslēgt minētās direktīvas piemērošanu (it īpaši skat. iepriekš minētos spriedumus lietā *Redmond Stichting*, 15.–17. punkts; lietā *Collino* un *Chiappero*, 34. punkts, kā arī lietā *UGT-FSP*, 25. punkts).

64 Nekādi neapstrīdot šī sprieduma 60.–63. punktā atgādināto judikatūru, nedz arī faktu, ka pamata lietā aplūkotais pārņemšanas darījums ir pamatots ar Likumu Nr. 124/99 un tādējādi izriet no vienpusēja valsts varas subjektu lēmuma, Itālijas valdība norāda, ka šajā gadījumā attiecīgo darbinieku pārņemšana no Itālijas valsts puses bija tikai fakultatīva, jo šiem darbiniekiem bija iespēja izvēlēties, ka tos turpina nodarbināt vietējās pašvaldības, kurām tie bija piesaistīti. Šajos apstākļos neesot īpašumtiesību pārejas Direktīvas 77/187 izpratnē.

65 Tomēr šis Itālijas valdības apsvērums ir pamatots ar faktu pieņēmumu, kurš ir pretrunā gan iesniedzējtiesas lēmumam, gan pašam Likumam Nr. 124/99. Konkrēti, no minētā likuma 8. panta 2. punkta izriet, ka tikai tiem *ATA* darbiniekiem, kuriem bija iespēja izvēlēties palikt dienestā pie sākotnējā darba devēja, kvalifikācijai un darba aprakstam nebija atbilsmes īpašumtiesību saņēmēja dienestā. No šīs normas, kā arī no pārējo minētā 8. panta normu formulējuma izriet, ka uz skolās nodarbinātajiem vietējo iestāžu *ATA* darbiniekiem kopumā un principā attiecās īpašumtiesību pāreja.

66 Ņemot vērā iepriekš izklāstītos apsvērumus, uz pirmo jautājumu ir jāatbild šādi: tas, ka dalībvalstī viena valsts iestāde pārņem darbiniekus, kurus nodarbinājusi cita valsts iestāde un kuru uzdevums ir sniegt skolām papildpakalpojumus — konkrēti, uzturēšanas un administratīvās palīdzības uzdevumus, — atbilst uzņēmuma īpašumtiesību pārejai, uz kuru attiecas Direktīva 77/187, ja minētie darbinieki veido organizētu darbinieku kopumu, kuri kā darba ņēmēji tiek aizsargāti saskaņā ar šīs dalībvalsts tiesībām.

Par otro un trešo jautājumu

67 Ar otro un trešo jautājumu, kuri jāskata kopā, iesniedzējtiesa būtībā vaicā, vai Direktīvas 77/187 3. pants ir interpretējams tādējādi, ka, aprēķinot atalgojumu darba ņēmējiem, uz kuriem attiekusies īpašumtiesību pāreja šīs direktīvas izpratnē, īpašumtiesību saņēmējam ir jāņem vērā darba stāžs, ko šie darba ņēmēji ieguvuši pie personas, kura nodod īpašumtiesības.

68 Šajā ziņā vispirms ir jāaplūko, vai situācijā, kāda ir pamata lietā, ir nozīme iepriekš minētajam spriedumam lietā *Collino* un *Chiappero*, kurā Tiesa ir paudusi viedokli jautājumā par darba stāža atzīšanu uzņēmuma īpašumtiesību pārejas gadījumā un uz kuru Tiesai iesniegtajos rakstveida apsvērumos pamatojas gan prasītāja pamata lietā, gan Itālijas valdība.

69 Minētajā spriedumā tika nospriests, ka, lai arī darba stāžs, kas iegūts pie personas, kas nodod īpašumtiesības, pats par sevi neveido tiesības, uz kurām pārņemtie darba ņēmēji varētu atsaukties attiecībā pret īpašumtiesību saņēmēju, tas tomēr attiecīgā gadījumā palīdz noteikt atsevišķas darba ņēmēju finansiāla rakstura tiesības un ka tādēļ īpašumtiesību saņēmējam šīs tiesības principā ir jāsaglabā tādā pašā veidā, kā pie personas, kas nodod īpašumtiesības (skat. iepriekš minēto spriedumu lietā *Collino* un *Chiappero*, 50. punkts).

70 Atgādinot, ka īpašumtiesību saņēmējs ārpus uzņēmuma īpašumtiesību pārejas gadījuma un tiktāl, ciktāl valsts tiesībās tas ir atļauts, var grozīt atalgojuma noteikumus darba ņēmējiem nelabvēlīgi, Tiesa nosprieda, ka Direktīvas 77/187 3. panta 1. punkts ir interpretējams tādējādi, ka, aprēķinot finansiāla rakstura tiesības, īpašumtiesību saņēmējam ir jāņem vērā visi pārņemto darbinieku nostrādātie darba gadi tiktāl, ciktāl šis pienākums izriet no darba attiecībām, kas saista minētos darbiniekus un personu, kas nodod īpašumtiesības, un atbilstoši šajās attiecībās noteiktajai kārtībai (iepriekš minētais spriedums lietā *Collino* un *Chiappero*, 51. un 52. punkts).

71 Lietā starp I. Skatolonu un *Ministero* ir acīmredzams, ka pārņemto darbinieku un personas, kas nodod īpašumtiesības, tiesības un pienākumi bija ietverti koplīgumā, proti, vietējo iestāžu darbinieku *CCNL*, kura vietā kopš 2000. gada 1. janvāra — īpašumtiesību pārejas dienas — sāka piemērot pie īpašumtiesību saņēmēja spēkā esošo koplīgumu, proti, skolu *CCNL*. Šajos apstākļos atšķirībā no gadījuma, kāds varēja būt lietā, kurā taisīts iepriekš minētais spriedums lietā *Collino* un *Chiappero*, lūgtā Direktīvas 77/187 interpretācija nevarētu attiekties vienīgi uz šīs direktīvas 3. panta 1. punktu, bet tajā — kā ģenerāladvokāts ir norādījis secinājumu 75. punktā — ir jāņem vērā arī tā paša panta 2. punkts, jo pēdējā minētā norma īpaši attiecas uz gadījumu, kad pie personas, kas nodod īpašumtiesības, spēkā esošā koplīguma piemērošana tiek atmesta par labu pie īpašumtiesību saņēmēja spēkā esošā koplīguma piemērošanai.

72 Atbilstoši minētā 3. panta 2. punkta pirmajai daļai īpašumtiesību saņēmējam ir jāturpina ievērot tos pašus koplīguma noteikumus un nosacījumus, kas saskaņā ar līgumu attiecās uz personu, kas nodod īpašumtiesības, līdz koplīguma izbeigšanai vai termiņa beigām, vai līdz brīdim, kad stājas spēkā cits koplīgums. Tās pašas normas otrajā daļā ir piebilsts, ka dalībvalstis drīkst ierobežot šādu noteikumu un nosacījumu ievērošanas termiņu ar nosacījumu, ka tas nav mazāks par vienu gadu.

73 Kā Tiesa jau ir precizējusi, Direktīvas 77/187 3. panta 2. punkta otrajā daļā paredzētais noteikums nevar atņemt jēgu tā paša punkta pirmajai daļai. Tādējādi šī otrā daļa nerada šķēršļus tam, ka darba noteikumi, kas paredzēti koplīgumā, kurš uz minētajiem darbiniekiem attiecās pirms īpašumtiesību pārejas, vairs netiek piemēroti, kad pagājis mazāk nekā gads kopš īpašumtiesību pārejas, vai pat uzreiz dienā, kurā notiek īpašumtiesību pāreja, ja pastāv kāda no tā paša punkta pirmajā daļā norādītajām situācijām, proti, minētais koplīgums ir izbeigts vai tam beidzies termiņš, vai arī ir stājies spēkā vai [sāk] piemērot citu koplīgumu (skat. 2006. gada 9. marta spriedumu lietā C-499/04 *Werhof*, Krājums, I-2397. lpp., 30. punkts, kā arī attiecībā uz Direktīvas 2001/23 3. panta 3. punktu — 2008. gada 27. novembra spriedumu lietā C-396/07 *Juuri*, Krājums, I-8883. lpp., 34. punkts).

74 Tātad Direktīvas 77/187 3. panta 2. punkta pirmajā daļā paredzētais noteikums, saskaņā ar kuru "īpašumtiesību [..] saņēmējs turpina ievērot tos pašus koplīguma noteikumus un nosacījumus, kas saskaņā ar līgumu attiecās uz personu, kas nodod īpašumtiesības, [..] līdz brīdim, kad stājas spēkā cits koplīgums", ir jāsaprot tādējādi, ka īpašumtiesību saņēmējam ir atļauts kopš īpašumtiesību pārejas dienas piemērot darba noteikumus, kas paredzēti pie īpašumtiesību saņēmēja spēkā esošajā koplīgumā, tostarp noteikumus par atalgojumu.

75 Lai gan no iepriekš izklāstītā izriet, ka Direktīvā 77/187 ir atstāta rīcības brīvība, kas ļauj īpašumtiesību saņēmējam un pārējām līgumslēdzējām pusēm pārveidot pārņemto darba ņēmēju algas iekļaušanu tādējādi, lai tā būtu pienācīgi pielāgota attiecīgās īpašumtiesību pārejas apstākļiem, izvēlētajiem noteikumiem tomēr ir jāatbilst minētās direktīvas mērķim. Kā Tiesa ir atkārtoti nospriedusi, šis mērķis galvenokārt ir nepieļaut, ka darba ņēmēji, uz kuriem attiecas īpašumtiesību pāreja, tikai šīs īpašumtiesību pārejas dēļ nonāk nelabvēlīgākā situācijā (2005. gada 26. maija spriedums lietā C-478/03 *Celtec*, Krājums, I-4389. lpp., 26. punkts un tajā minētā judikatūra, kā arī attiecībā uz Direktīvu 2001/23 — 2010. gada 15. septembra rīkojums lietā C-386/09 *Briot*, 26. punkts).

76 Iespēja nekavējoties aizstāt noteikumus, kas attiecas uz pārņemtajiem darba ņēmējiem atbilstoši koplīgumam, kas ir spēkā pie personas, kura nodod īpašumtiesības, ar noteikumiem, kas paredzēti koplīgumā, kas ir spēkā pie īpašumtiesību saņēmēja, nevarētu būt ieviesta ar mērķi vai arī šīs ieviešanas sekas nevarētu būt tādu noteikumu attiecināšana uz minētajiem darba ņēmējiem, kas kopumā ir nelabvēlīgāki par noteikumiem, kas bijuši piemērojami pirms īpašumtiesību pārejas. Citādi šaubas par Direktīvas 77/187 mērķa sasniegšanu varētu viegli rasties jebkurā nozarē, kuru reglamentē koplīgumi, un tas kaitētu minētās direktīvas lietderīgajai iedarbībai.

77 Savukārt uz Direktīvu 77/187 nevarētu lietderīgi norādīt nolūkā panākt atalgojuma noteikumu vai citu darba noteikumu uzlabojumu uzņēmuma īpašumtiesību pārejas gadījumā. Turklāt, kā ģenerāladvokāts norādījis secinājumu 94. punktā, šajā direktīvā

ir pieļautas zināmas atalgojuma atšķirības starp pārņemtajiem darba ņēmējiem un darba ņēmējiem, kuri īpašumtiesību pārejas brīdī jau bijuši nodarbināti pie īpašumtiesību saņēmēja. Ja, pārbaudot šādu atšķirību tiesiskumu, varētu būt nozīme citiem tiesību instrumentiem un principiem, tad minētajā direktīvā tomēr ir paredzēts vienīgi novērst to, ka paša fakta dēļ, ka īpašumtiesības pāriet citam darba devējam, darba ņēmēji nonāktu nelabvēlīgākā situācijā salīdzinājumā ar situāciju, kādā tie bijuši pirms tam.

78 Šajā gadījumā nav strīda par to, ka tiesību aktos, ar kuriem ieviests Likuma Nr. 124/99 8. panta 2. punkts, ir paredzēti noteikumi vietējo iestāžu *ATA* darbinieku pārejai uz darbu *Ministero* dienestā tā, lai pie tās spēkā esošais koplīgums, proti, skolu *CCNL*, kopš īpašumtiesību pārejas dienas būtu piemērojams pārņemtajiem darbiniekiem, tiem tomēr neiegūstot tādu atalgojuma līmeni, kāds atbilstu darba stāžam, kuru tie ieguvuši pie personas, kas nodod īpašumtiesības.

79 Tam, ka *Ministero* tā vietā, lai atzītu pašu šo darba stāžu pilnībā, katram pārņemtajam darba ņēmējam ir aprēķinājusi "fiktīvu" darba stāžu, ir bijusi izšķiroša nozīme, paredzot atalgojuma noteikumus, kas turpmāk piemērojami pārņemtajiem darbiniekiem. Saskaņā ar skolu *CCNL* atalgojuma līmenis un pieaugums lielā mērā ir atkarīgs no darba stāža, kādu aprēķinājusi un atzinusi *Ministero*.

80 Nav apstrīdēts arī tas, ka uzdevumi, ko pirms īpašumtiesību pārejas valsts skolās veica vietējo iestāžu *ATA* darbinieki, bija analogi vai pat tādi paši kā uzdevumi, ko veic *Ministero* nodarbinātie *ATA* darbinieki. Tādējādi darba stāžu, ko pārņemts darbinieks ieguvis pie personas, kura nodod īpašumtiesības, varētu kvalificēt kā līdzvērtīgu darba stāžam, ko ieguvis *ATA* darbinieks, kuram ir tāds pats darba apraksts un kuru pirms īpašumtiesību pārejas nodarbinājusi *Ministero*.

81 Šādos apstākļos — kam raksturīga iespēja, vismaz daļēji atzīstot pārņemto darba ņēmēju darba stāžu, novērst to, ka šiem darba ņēmējiem tiktu būtiski samazināts atalgojums salīdzinājumā ar viņu stāvokli tieši pirms īpašumtiesību pārejas, — minētā darba stāža neņemšana vērā tādā apjomā, kāds nepieciešams, lai aptuveni saglabātu atalgojuma līmeni, kāds šiem darba ņēmējiem bijis pie personas, kas nodod īpašumtiesības, būtu pretrunā Direktīvas 77/187 mērķim, kurš atgādināts un kura apjoms norādīts šī sprieduma 75.–77. punktā (pēc analoģijas skat. 2004. gada 11. novembra spriedumu lietā C-425/02 *Delahaye*, Krājums, I-10823. lpp., 34. punkts).

82 Iesniedzējtiesai ir jāpārbauda, vai prasītājai pamata lietā pārejas brīdī ir šādi samazināts atalgojums. Šajā nolūkā minētajai tiesai īpaši būs jāizskata *Ministero* arguments, saskaņā ar kuru šī sprieduma 79. punktā noteiktais aprēķins garantē, ka paša īpašumtiesību pārejas fakta dēļ attiecīgajiem *ATA* darbiniekiem netiek radīta kopumā nelabvēlīgāka situācija salīdzinājumā ar situāciju, kādā tie bijuši tieši pirms īpašumtiesību pārejas.

83 Ņemot vērā iepriekš izklāstīto, uz otro un trešo jautājumu ir jāatbild šādi: ja īpašumtiesību pāreja Direktīvas 77/187 izpratnē izraisa to, ka pārņemtajiem darba ņēmējiem nekavējoties sāk piemērot koplīgumu, kas ir spēkā pie īpašumtiesību saņēmēja, un ja šajā koplīgumā paredzētie atalgojuma noteikumi īpaši ir saistīti ar darba stāžu, šīs direktīvas 3. pants liedz būtiski samazināt pārņemtajiem darba ņēmējiem atalgojumu salīdzinājumā ar situāciju, kādā tie bijuši tieši pirms īpašumtiesību pārejas, jo viņu darba stāžs, kas iegūts pie personas, kura nodod īpašumtiesības, kurš ir līdzvērtīgs īpašumtiesību saņēmēja dienestā esošo darba ņēmēju darba stāžam, netiek ņemts vērā, nosakot viņu sākotnējo atalgojuma līmeni pie īpašumtiesību saņēmēja. Iesniedzējtiesai ir jāpārbauda, vai pamata lietā īpašumtiesību pārejas brīdī ir veikts šāds atalgojuma samazinājums.

Par ceturto jautājumu

84 Ņemot vērā atbildi uz otro un trešo jautājumu, vairs nav jāaplūko, vai attiecīgajā valsts tiesiskais regulējumā, kāds tika piemērots prasītājai pamata lietā, ir pārkāpti principi, kurus iesniedzējtiesa minējusi ceturtajā jautājumā. Tādējādi uz šo pēdējo jautājumu nav jāatbild.

Par tiesāšanās izdevumiem

85 Attiecībā uz lietas dalībniekiem šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto lietas dalībnieku izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (virspalāta) nospriež:

1) tas, ka dalībvalstī viena valsts iestāde pārņem darbiniekus, kurus nodarbinājusi cita valsts iestāde un kuru uzdevums ir sniegt skolām papildpakalpojumus — konkrēti, uzturēšanas un administratīvās palīdzības uzdevumus, — atbilst uzņēmuma īpašumtiesību pārejai, uz kuru attiecas Padomes 1977. gada 14. februāra Direktīva 77/187/EEK par dalībvalstu tiesību aktu tuvināšanu attiecībā uz darbinieku tiesību aizsardzību uzņēmumu, uzņēmējsabiedrību vai uzņēmumu vai uzņēmējsabiedrību daļu īpašnieka maiņas

gadījumā, ja minētie darbinieki veido organizētu darbinieku kopumu, kuri kā darba ņēmēji tiek aizsargāti saskaņā ar šīs dalībvalsts tiesībām;

2) ja īpašumtiesību pāreja Direktīvas 77/187 izpratnē izraisa to, ka pārņemtajiem darba ņēmējiem nekavējoties sāk piemērot koplīgumu, kas ir spēkā pie īpašumtiesību saņēmēja, un ja šajā koplīgumā paredzētie atalgojuma noteikumi īpaši ir saistīti ar darba stāžu, šīs direktīvas 3. pants liedz būtiski samazināt pārņemtajiem darba ņēmējiem atalgojumu salīdzinājumā ar situāciju, kādā tie bijuši tieši pirms īpašumtiesību pārejas, jo viņu darba stāžs, kas iegūts pie personas, kura nodod īpašumtiesības, kurš ir līdzvērtīgs īpašumtiesību saņēmēja dienestā esošo darba ņēmēju darba stāžam, netiek ņemts vērā, nosakot viņu sākotnējo atalgojuma līmeni pie īpašumtiesību saņēmēja. Iesniedzējtiesai ir jāpārbauda, vai pamata lietā īpašumtiesību pārejas brīdī ir veikts šāds atalgojuma samazinājums.

[Paraksti]